

POPEL A DÉŠŤ

Obrazy proti zapomnění

Památník Vojna Lešetice, galerie Orbis Pictus: Europa
27. 3. –31. 5. 2009

*„Minulost vrhá své stíny až do současnosti, působí opravdu teprve tehdy, když se jí pokoušíme potlačit.“
(Use von Seltsmann)*

Jako vnučka a potomek „válečné generace“ představuje akrylové obrazy a kresby, které se zabývají tématem zpracování nacistické minulosti 3. generace.

Zpracováním vlastní rodinné minulosti se malířce Marie Kurzok podařilo vytvořit přístup k doposud málo tematizované oblasti německé minulosti.

Vytlačení a mlčení válečné generace, nejenom viníků a přívrženců, ale také obětí, a z toho vyplývající zatížení v rodinách následujících generací.

Bolest, která hovoří z jejích obrazů, zcitlivuje pozorovatele vypořádání se s německou minulostí, a zároveň ho konfrontuje s osobní rodinnou minulostí.

Obrazy a básně Marie Kurzok umožňují a podporují dialog generací o bolestivé tematice z doby nacismu. Prolomit mlčení a tím sloužit míru je naléhavým přáním umělkyně Marie Kurzok.

Obrazy cyklu „Popel a déšť“ umělkyně Marie Kurzok představují zvláštní výzvu. V těchto dílech je dramatickým způsobem vyjádřeno umělecké zpracování státních donucovacích opatření na nevinných lidech. Jsou to dějiny nacistické diktatury, která mučila lidi neobvyklou prací v kamenolomech (Flossenbürg, Mauthausen), a souhlasně počítala s jejich usmrcením nebo ho také přímo prováděla. Tábor Vojna u Příbrami, původně pro německé válečné zajatce, se stal táborem nucených prací a následně vězením pro politické vězně komunistického režimu (1951–1961). Nepohodlné osoby zde byly odsouzeny k nucené práci v uranových dolech, jejíž cílem bylo vykořisťování a rovněž psychické zničení. V roce 2001 byl areál vyhlášen kulturní památkou.

Protesty proti režimu, který týrá a vykořisťuje lidi, jsou pokusem upozornit na ochranu lidských práv.

Zpracovat umělecky děs a utrpení je jedna z dalších možností, kterou paní Maria Kurzok názorným způsobem uskutečňuje. Pro nás Evropany to možná znamená zpracování minulosti, ale ve světě jsou tyto metody ještě běžnou praxí. Tyto obrazy by měly být porozuměny jako zřejmý signál emocionálního zdokumentování lidského utrpení.

Má matka, narozená v roce 1925, byla dcerou dozorce SS v Mauthausen, mého dědečka. Zemřela velmi brzy, bylo mi 12 let. Nikdy nic o této době nevyprávěla. Přesto jsem dlouhá léta trpěla nevysvětlitelnou melancholií, až do té doby, kdy jsem začala malovat obrazy a dozvěděla se, že můj dědeček byl nacista, stejně jako mnoho dalších Němců. Po válce byl z naší rodiny vyhnán a po jeho smrti už nikdo nevěděl o jeho existenci, ani o tom, co všechno udělal. Vnitřní obrazy, které mě dlouhá léta úlokovitě provázely až do mých snů, zde najdou své vyjádření. Ukazují jak oběti tak i viníky války. Prostřednictvím výstavy se pokouším prolomit mlčení, které mi zanechala má matka. Tyto obrazy nežalují, ukazují, jakým způsobem může to, co se tenkrát stalo, působit v dnešní době.

Mnozí z mé generace jsou vtaženi do tohoto tématu být vnukem, být dědicem nacistických zločinců. Tato výstava má citlivě ukázat zpracování minulosti velmi osobním, cituplným způsobem. Byl to přeci můj dědeček, a ne jen nějaký Němec.

Teprve tehdy, když se nám podaří vidět nezaujatě naše kořeny, potom se s tím můžeme vypořádat, smířit se sami se sebou, s vlastní identitou, s vlastní rodinou a německou minulostí.

Výstava se zaměřuje na všechny, kteří se zajímají o svou vlastní minulost. Na lidi, kteří vědomě rozebírají minulost doby a jejich vlastní rodinný původ. Na ty, kteří přežili dobu nacismu, ať už jsou to oběti nebo viníci, kteří v sobě dál nosí svou minulost.

Marie Kurzok

Věnuji toto dílo mé matce a mé dceři.